SOSTEn lausunnon pääkohdat:

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi hyvinvointialueiden rahoituksesta annetun lain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta

StV:n kuuleminen 9.5. 2025
erityisasiantuntija Minttu Ojanen, minttu.ojanen@soste.fi

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen perusteella kohdennettavan rahoituksen osuuden nostaminen

- SOSTE kannattaa hyvinvointialueiden kannustamista asukkaiden hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseen ja pitää hyvänä hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen perusteella kohdennettavan rahoituksen osuuden nostamista 1 prosentista 1,5 prosenttiin sote-rahoituksesta.
- Hyvinvointialueilla on leikattu lyhytnäköisesti ei-lakisääteisistä palveluista, jotka usein ovat juuri niitä palveluita, joilla asukkaiden hyvinvointia, terveyttä, toimintakykyä ja elämänlaatua ylläpidetään ja edistetään (esim. ikääntyneiden avoin toiminta).
- Hyvinvointialueiden tulisi voida panostaa myös muuhun asukkaidensa hyvinvointia ja terveyttä edistävään toimintaan kuin hyte-kertoimen suuruutta määrittelevien indikaattoreitten parantamiseen.
- SOSTE on huolissaan alueiden hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen kehittämistoiminnan edellytyksistä, kun ulkoinen rahoitus vähenee (Suomen kestävän kasvun ohjelma (RRP) päättyy tämän vuoden lopussa).

Vähennys ehdotetaan tehtäväksi puoliksi asukas- ja puoliksi tarveperusteisesta rahoitusosuudesta

- Esitysluonnoksessa hyte-kertoimen korottamisen vaatima vähennys olisi osoitettu pelkästään asukasperusteiseen rahoitusosuuteen -> Perustelu: Jos vähennys tehtäisiin tarveperusteisesta rahoituksesta, aluekohtaiset rahoituksen muutokset olisivat suuremmat ja vähennys kohdistuisi erityisesti korkeamman palvelutarpeen alueille, mikä ei olisi palveluiden riittävän rahoituksen turvaamisen näkökulmasta perusteltua.
- SOSTE piti esitystä perusteltuna, jotta vähennys ei vaarantaisi hyvinvointialueiden palvelutarpeen mukaista riittävää rahoitusta.
- Nyt esitystä on muutettu siten, että vähennys ehdotetaan tehtäväksi puoliksi asukas- ja puoliksi tarveperusteisesta rahoitusosuudesta.
- SOSTE ei kannata muutosta, koska palvelutarpeen mukaiseen rahoitukseen tehtävät vähennykset uhkaavat entisestään heikentää palveluiden saatavuutta. Hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseen tehtävät panostukset näkyvät vasta pidemmällä aikavälillä palvelutarpeen pienentymisenä.

Lakisääteinen päivitys terveyden-, vanhusten- ja sosiaalihuollon laskennallisten kustannusten painotuksiin (13 §)

- SOSTE pitää tärkeänä, että terveyden-, vanhusten- ja sosiaalihuollon painotukset ja niistä johdetut laskennallisen rahoituksen perushinnat kuvaavat mahdollisimman tarkasti hyvinvointialueiden todellista kustannusjakaumaa.
- SOSTE on huolissaan rahoituksen taustalla olevan alueellisen tietopohjan epävarmuuksien ja vaihtelevuuden vaikutuksista rahoitukseen ja palveluihin.
- SOSTE pitää erittäin hyvänä, että THL selvittää sosiaalihuollon mallin kehittämistä siten, että siihen sisältyvää lastensuojelun palvelutarvetta mallinnettaisiin paremmin huomioimalla vanhempien sairauksia ja muita taustatietoja.